

STAR VERSE

Det måste ha kommit som en befrielse. För drygt 100 år sedan bröt sig inte bara måleriet utan även musik, poesi, dans, ja konsten i stort sig loss från en massa föreställningar om vad det skulle vara för att utforska vad det skulle kunna vara. Inom måleriet kom det att kallas abstraktion, ett både bra och dåligt begrepp. Bra, eftersom det antyder en sorts avskalning, dåligt eftersom det låter som om något ursprungligt finns kvar, att ett motiv har abstraherats. Så kan det vara. Men för det mesta är det inte så.

När Dina Isæus-Berlin börjar måla sina pannår utgår hon inte från något redan existerande motiv. Hon snarare söker efter målningens uttryck i själva genomförandet. I denna process hittar hon ofta något hon känner igen. Kroppen är ju en vanemaskin och dessutom tycks hjärnan gärna söka efter det bekanta. Kanske kan vi säga att hon då och då hittar sig själv, sin teknik, sina lösningar. Då byter hon taktik, bryter med det igenkänningsbara, bort från det trygga. Det är det överraskande som är målet, om man nu kan ha det som "mål". Det är också ett intressantare sätt att tänka abstraktion.

Det betyder inte att Dina Isæus-Berlin hamnar inför totala överraskningar varje gång hon målar. Inte heller att varje målning är radikalt annorlunda än den föregående. Det vore såklart inte ens möjligt, när så många parametrar redan är givna. Tanken på utforskandet av det "okända" känns dessutom både daterad och lite naiv. Isæus-Berlins brott med det egna kunnandet handlar snarare om ett utforskande av det kända, om vilka överraskningar som kan finnas när konstnären väjer för sin egen skicklighet, för sin egen bekvämlighet och liksom lär sig något nytt genom ett ständigt återkommande.

Frågan om vad konsten skulle kunna vara när den bröt sig loss från sina gamla uppgifter gavs omedelbart en mängd, motstridiga svar. Abstraktionen förklarades som bärare av andligt innehåll men också som ett uttryck för rent materialistiska värden. Den geometriska abstraktionen beskrevs som liggandes mellan det individuella och det generella. Samtidigt beskrevs måleriets gestik av andra som ett verkligt uttryck inte bara för det individuella, utan också för individualismen.

Konsternas befrielse ledde med andra ord till nya stridigheter. Idag är dessa på en gång överspelade och betydelsebärande. Överspelade eftersom det är fullt möjligt för en och samma konstnär att välja alla de vägar som tidigare såg som motstridiga. Betydelsebärande, eftersom måleriet har etablerat sig som ett språk, där alla de en gång förment oändligt nya variationer går att känna igen och klassificera. Inte ens en hastigt utförd gest är bara en gest. Den är också tecknet för en gest.

Allt det där vet Dina Isæus-Berlin. Hon vet att hennes måleri står i olika traditioner. Så när hon börjar sitt arbete har hon både måleriets och sin egen tradition med sig in i arbetet. När vi står inför hennes nya svit Star Verse ser vi snabbt att vissa tekniker och uttryck går igen. Där finns de lätt skuggade partierna som i olika formationer skapar djupverkan, där finns de frilagda, stora gestuella svepningarna över målningarnas mittpartier, där finns

olika, repetitivt mönstrade ytor, som nästan som ett "skin" kan läggas antingen i bakgrunden eller i den gestuella penselföringen.

Alla dessa drag visar på en mycket medveten och närmast meta-reflekterande sida i Dina Isæus-Berlins målningar. Hennes olika val och kombinationer visar även de på ett behov av att inte låta något stanna i det säkra. Om ett visst grepp fungerar i en målning, kan det troligen inte göras om. Det är också därför Isæus-Berlins arbete med mönster och rapporter inte kan beskrivas som dekoration, dvs något att arbeta med något förvalt och beprövat. Inte för att det är något fel på dekoration. Men det är inte det Isæus-Berlin sysslar med. Hon prövar mönstrens elasticitet.

Det meta-reflekterande kan förstås ses som något som tillkommer i efterhand. Så är det också ibland, som där Dina Isæus-Berlin fyller i den svepande gestikens rörelse med annan färg. I "Wrath of Water (Neptune)" har en vit färg applicerats med mycket frenesi så att färgen stänkt och bildar tydliga index på hastig rörelse. Men därpå har konstnären fyllt i den vita färgen med blått så att det vita mer verkar vara konturlinjer. Ett grepp som både ger målningens titel en förklaring och som med sina konturer för tankarna till en tecknad värld: Det gestuella blir stiliserat.

Går vi istället till "Karmic Knot (Saturn)" är det tydligt att det mörka repetitiva, rektangulära mönstret ligger bakom det gestuella och således verkar ha tillkommit innan Dina Isæus-Berlin gick på med den breda penseln. Tittar man tillräckligt noga kan man också se hur det bakomliggande mönstret har fått bilda utgångspunkt för ett nytt lager av mönster som ligger ovanpå det gestuella. Liksom i "Wrath of Water (Neptune)" har konstnären här lagt ett mönster inom gestens uttryck, men här bildar det nästan en topografi, vars färger pendlar mellan en ljus, grå-vit ton och en rosa. Varje gång mönstret korsar en av den underliggande geometrins gränser, växlar färgerna. Samtidigt ställs denna medvetenhet i Dina Isæus-Berlins måleri hela tiden mot en prövande, sökande akt där medvetandet snarare kopplas bort. I målningens initiala tillblivelse finns ingen medvetenhet om olika val, bara ett utförande som med nästan meditativ närvaro måste formas fram genom själva målandet. Själva Isæus-Berlin beskrivit situationen i termer av japansk kampsport (hon utövar aikido) där sådant som energi och bemästrandet av en rörelse både form- och styrkemässigt blir centralt. Det går inte att på förhand bestämma sig för hur en ska möta en attack, besluten måste fattas i stunden det händer. Samma sak gäller måleriet. Blir det fel i början följder felet hela rörelsen. Då är det i allmänhet bättre att falla ifrån, att börja från början.

Jämförelsen mellan kampsportens kontroll över ett rörelsemönster och vetenskapen om vad som behövs vid vilket tillfälle har uppenbart likheter med Dina Isæus-Berlins måleriakt. I synnerhet under den grundläggande handlingen, där måleriet liksom disponeras över pannån. Men det är en metafor som kräver förtydliganden. En perfekt utförd rörelse är inte tillräckligt. Det vore som att behärska reglerna till den grad att reglerna behärskar dig. Det är därför som det är så viktigt att måleriet får tid, både där och då den blir till, men också utsträckt över tid. Först när "reglerna", eller skall vi kalla det kunnandet, blir så etablerat i kroppen att medvetandet inte behöver reglera det, kan reglerna brytas på ett relevant vis. Att bli en skicklig målare av den art som Isæus-Berlin är handlar inte om att programmeras till perfektion, utan om att behärska rörelsen så exakt att den kan överträdas. Det är här intuitionen gör sig gällande. Det är den som "ser" när målningen går in i ett manér eller i det där förrådiska läget när ett verk ser bra ut men ändå inte tillför något nytt. Men detta kan den bara se när den tränats och tränats igen. De amerikanska bröderna Herbert och Stuart Dreyfus beskrev på 1980-talet den lärdomsresa en expert gör. En av deras poänger var att till skillnad från en dator handlar de sista stegen i denna långvariga process inte om mer bemästring av mer data och applicering av fler regler, utan om att se, utan att kanske egentligen kunna förklara, när det är dags att bryta med reglerna.

Kombinationen mellan expertis och asiatiska traditioner för tankarna till kalligrafen. Det är ett annat område Dina Isæus-Berlin förhåller sig till, tydligast avläsbart i de måleriska uttryck utförda i ett svep jag hitintills kallat "gestik". Men till skillnad från kalligrafen arbetar Isæus-Berlin inte med avläsbara tecken vars tolkning styrs av utförandet. I den mån Isæus-Berlins gestik handlar om något, så är det snarare om just gestens betydelse, om själva målarakten, om vad måleri är, kan man kanske säga. Hennes process i olika steg, utförda i olika medvetandegrad

och i olika tempi är ett slags redovisande av stationer i en kontinuerligt undersökande process. Därför kan ordet "regler" lätt peka fel. I allmänt tal är regler antingen något som upprätthåller något, eller något som stakar ut hur något skall gå till. Det är inte så Dina Isæus-Berlins måleri fungerar.

Jag ser kombinationen mellan den meditativa processen, om resan mot expertis, parat med en mycket medveten behandling av detta material som Dina Isæus-Berlins verkliga styrka. Intuitionen och görandet är på många vis den ursprungliga drivkraften i hennes måleri, men hon stannar inte vid det resultat som denna i sig känsliga process genererar. Tvärtom kan hon förhålla sig rätt respektlöst mot detta måleri, söka efter intressanta sätt att transformera målningen; lägga på mönster och bilder, stöka runt och editera. Inom gränser. Målningen måste ju behålla sin kvalitet, vilket den kanske bara kan om den förvanskas. Jag tänker att det är här aikdons fall kommer in. Den som inte kan ramla på rätt sätt står sig slätt.

För att kunna ramla rätt måste Dina Isæus-Berlin behärska så mycket mer än sin egen teknik. För att hitta de fall som genererar något måste hon gå utom sig själv. Här finns förklaringsmodeller som de jag antytt här, de som diskuterar måleriets vägar, de som resonerar om intuitionen, de som ser parallellerna till andra discipliner. Här finns också kunnandet om den tradition som konstnären står i, en medvetenhet om vart måleriet har varit och hur det kom dit. En förståelse för varför konstnärer gjort de val de gjort. Allt detta måste bearbetas in i målandeprocessen igen. För att på nytt ramla igenom.

Frågan om vad som kommer först, den meditativa, intuitiva målandeprocessen eller det medvetna reflekterandet är knappast möjlig att svara på. Innan intuitionen kan få utlopp behöver den en duk att agera på. Hur stor skall den vara? Hur många skall det bli? I Star Verse har frågan ännu fler lager, här utgår inte Isæus-Berlin bara från ett mått utan från en idé som är kopplad till vårt solsystem Antalet målningar stämmer med antalet planeter, förutom jorden, solen och månen inräknade.

I Dina Isæus-Berlins meditativt framställda konstverk finner vi flera igenkänningsbara tecken. Vi känner igen måleriet som abstrakt, gesten som kalligrafisk, mönstren som konceptuella. När vi bekantar oss mer med konstnärskapet framträder fler influenser, ofta kopplade till konstnärens olika intryck. Med Star Verse blir det än mer tydligt att målningarna också involverar olika förutsatta visuella föreställningar om rymden. Det handlar inte i första hand om vetenskapligt grundade föreställningar, det finns inga galaktiska perspektiv eller ens försök till att avbilda planeter i ett system. Men det finns referenser. Tydligast är detta i "Amaterasu (Sun)" och "Cyclone Luna (Moon)" vilka speglar varandra rent kompositionstekniskt med de streck som går från dukens ytterkant för att genomkorsa varandra i dukens centrum, vilket gör dem läsbara som strålar. Färgmässigt reflekterar de också våra föreställningar om de två himlakropparna, "månen" går i en dovt blåvioletta ton, medan "solen" lyser kraftigt gul. Med dessa nycklar är det också lätt att följa andra kulturella uppfattningar om planeterna. Det kan gälla färgen, som i "Burning Up (Mars)" som illande röd förstärker föreställningen om både den visuella miljön och klimatet på Mars. Men det kan också gälla stämningsslag, som i den mörka ton som återfinns i den redan omtalade "Karmic Knot (Saturn)".

Saturnus står ofta för tungsinne, melankoli och allvar: det är också konstnärens planet, den som i genikultens tecken drar sig undan samhället för att skapa. Fast den sortens romantik intresserar inte Dina Isæus-Berlin. Fastän hon redan innan hon kom in på Konstfack hade ett tydligt uttryck och ställde ut på etablerade gallerier, valde hon att fortsätta sin utbildning. Ett tydligt exempel på hur hon söker nya situationer för att utmana sig själv.

Star Verse är ett exempel på hur Dina Isæus-Berlin även i sin intuitiva process låter olika sorters tankegodsnåverka processen. Det handlar inte om att tolka eller gestalta himlakropparna, utan om att acceptera att medvetandet fungerar associativt. För oss gamla sci-fi läsare betyder rymden också referenser till kitschiga bildvärldar, lite som den koboltblåa färg som bildar grundackordet i "Beyond the Breathing Bubble (Uranus)". Här blir också stanken från den hastiga gestiken till mystiska stjärnformationer i en galax långt, långt borta.

Med Star Verse skapar Dina Isæus-Berlin en svit sammanhängande målningar där det konceptuella, det intuitiva och det meta-reflekterande går in och ut i varandra. Hennes målningar besitter en koncentrerad energi som ligger nära den meditativa självbehärsknigen men de berättar också rent pragmatiskt om måleriets förutsättningar och det med en del humor. Det är egenskaper som traditionellt har varit svåra att sätta samman, men Isæus-Berlin vet att det går hur bra som helst, bara målningen tillför något intressant. Det måste vara befriande.

Håkan Nilsson